

Abstrakt

Diplomová práce má za cíl zmapovat, zda existují rozdíly mezi vyučujícími na různých stupních a typech škol v míře ohrožení syndromem vyhoření. Dalším cílem práce je zjistit, zda jsou nějaké rozdíly ve zvládnání syndromu vyhoření a stresu mezi muži a ženami a zda se liší jejich copingové strategie, a to ve vazbě na vznik syndromu vyhoření.

Teoretická část diplomové práce se zabývá představením syndromu vyhoření, jeho příznaků a dopadů. Součástí teoretické práce je také rozbor copingových strategií. Empirická práce vychází z realizovaného výzkumu. Výzkum byl dvoufázový a využíval smíšený (kvantitativně-kvalitativní) design. V první fázi vyučující vyplnili dotazník týkající se syndromu vyhoření. V druhé fázi výzkumu byly realizovány rozhovory s ženami a muži vybranými podle výsledků v první fázi. Respondenty ve výzkumu jsou vyučující ze základních škol, středních odborných škol, gymnázií a učilišť. Rozhovory byly realizovány s šesti respondenty. Data získaná z dotazníků i z rozhovorů byla srovnávána v rámci stupňů a typů škol a v rámci pohlaví/genderu.

Stěžejní výsledky mnou realizovaného výzkumu jsou následující. Pohlaví se neliší v projevech vyhoření, projevy nejsou závislé na genderu. Četnost projevů syndromu vyhoření se liší v závislosti na stupni a typu školy. Výsledky ukazují, že rozdíl mezi jednotlivými stupni a typy škol je. Čím vyšší stupeň a typ školy (řazeno: první stupeň základní školy, druhý stupeň základní školy, gymnázium, střední odborná škola, učiliště), tím větší jsou projevy syndromu vyhoření u vyučujících. Muži mají lepší self-efficacy než ženy a vlastním schopnostem nejvíce důvěřující vyučující na učilišti. Muži se uchylují k negativním copingovým strategiím častěji než ženy. Vyučující základní a střední odborné školy využívají více pozitivní copingové strategie, na gymnáziu a učilišti je stejná preference jak pozitivních, tak negativních copingových strategií. V rámci vyučujících na prvním a druhém stupni základní školy, se stupně ve volbě strategií neliší, učitelé, učitelky obou stupňů volí častěji pozitivní copingové strategie. Prokázán byl také vztah přítomnosti projevů syndromu vyhoření a negativních copingových strategií. Dostatečná míra sociální podpory se objevila u většiny respondentů, pouze šestina vyučujících vykazovala nízkou míru sociální podpory. Nedílnou součástí práce byla také charakteristika „spokojených“ a „vyhořelých“ vyučujících, na základě které, byly stanoveny znaky jednotlivých skupin.

Klíčová slova

Syndrom vyhoření, copingové strategie, psychické a emoční vyčerpání, učitelství.